

Gonzo reportáž - ukázky

Zdroj: Reportér
Datum vydání: 22.1.2018
Strana / zpráva 38
Autor: **Tomáš Poláček**

[Přidat do exportu](#) | [tisk zprávy](#) | [export do RTF](#) | [export do HTML](#) | [export do DBF](#)

Má poslední řidička, madam Malárie

Závěrečná reportáž o cestě Afrikou

Na severu Maroka svůj poslední životní autostop předčasně ukončím. Kdo mě zná, ten tuší, že je zle. Já se obvykle nevzdávám, ale teď jde nejspíš o život. Přes celou Afriku z jejího nejnižšího cípu až sem mě vezlo sto osmnáct aut anebo motorek, sto devatenáctým vozidlem bude sanitka.

Do letadla mi zbývá deset metrů; mám mlhu před očima, ale jdu.

Teď ještě pět – podle všeho se hrozně motám, ale třeba ne, nevím...

„Pane, je vám dobře?“ Nějaká ženská se mě ptá zcela správně rovnou anglicky, já se na ni nepodívám, ale přikývnu. „Skvěle.“ Buď jsem to řekl nahlas, anebo v duchu – padesát na padesát...

„Nevypadáte.“ Aha, takže nahlas: „To bude dobrý, paní.“ Vstupuju do letadla. Po levé ruce mám pilotní kabinu, po pravé stojan na noviny, alespoň předpokládám. Oči se mi zalily krví, skoro nic nevidím.

„Pane!“ zakřičí ta starostlivá ženská. Nepleť se mi do života, babo!

„Paní!“ zakřičí znovu, tentokrát na letušku: „Tenhle cestující má potíže!“

V tu chvíli už padám letušce společnosti Air France na lince Rabat–Paříž do náruče a hned potom na podlahu. Zhroutil jsem se na výhodném místě, kde se dá okamžitě zatáhnout závěs, aby mě neviděli ostatní cestující.

Kdosi mi podává sklenici s vodou. „Co vám je?“ Opakuju, že nic, všechno v pořádku. „Pil jste alkohol? Jste pod vlivem drog?“ Kroutím hlavou.

„Řekněte nám pravdu – do Evropy dnes stejně nepoletíte, odvezeme vás do zdejší nemocnice!“

Vzdávám se. „Tipuju, že mám malárii,“ přestávám lhát: „A obávám se, že to je hodně vážné. Možná dokonce fatální...“

O tři týdny dříve

Na sever od rovníku už se mi přitom jelo pohodlně a snadno; od Beninu po Maroko leží stopařský ráj.

Čímž ale neříkám, že jsem byl šťastný a Afriku si zamiloval – to už bohužel nehrozí.

Afrika je skvělá, pokud jste dejme tomu turistou na safari anebo na některém z míst, o nichž točí své dokumenty kanál National Geographic. I já se samozřejmě uměl nadchnout pro stáda slonů v severní Namibii nebo později pro Viktoriiny vodopády, ale jinak jsem z devadesáti procent projížděl krajinou velmi monotónní a místy, kde na případné turisty vůbec nikdo nemyslí, takže tam i skromným batůžkářům schází jakákoli základna.

Vezměme si jako příklad Cotonou, největší město Beninu. Můj první pocit byl relativně slušný, ale opravdu jen relativně – ano, Cotonou je určitě lepší než konžská Kinshasa, protože se tu dá přejít bez úhony silnice, ale jinak je to vyčerpávající a špinavá megapole, kam bych se až nadosmrtně jenom nerad vracel. Jezdí tu milion motorkářů a motorkářek, kteří nejsou hloupí, a proto často mívají přes pusou roušku. Já chci taky roušku, ačkoli jenom chodím po ulicích nebo po pláži plné odpadků! Je tu takový smrad, že mi z něj naskočila vyrážka; dusím se. Stejně tak jsem se před týdnem dusil v kamerunském Douala, stejně tak se budu dusit za týden v Ouagadougou a za dva v Bamaku...

Nemám to rád.

Celý život jsem nadšeně zíral do map, kolikrát i na tato africká města, představoval jsem si pěknou muziku, romantické čajovny, v Cotonou určitě i přístavní krčmy, ale nic takového neexistuje, je tady jen vedro, chaos, nepořádek.

Pokaždé se těším, až budu z velikých měst venku – na venkově bývá líp.

V Beninu jsem byl trochu rozpačitý ze stopování, protože (což je geniální) sice skončily zlodějské checkpointy, na nichž by si ozbrojenci říkali o úplatek, silnice už byla jenom asfaltová, aut jezdila spousta a zastavovala, ale potíže byla v tom, že řidiči často chtěli za svezení peníze.

Nezlobil jsem se na ně, jde o místní tradici. Běžně stopují i Beninané – a platí.

Já se snažím tahle auta ignorovat, protože si v nich nepřipadám jako stopař. „Děkuju, že jste zastavil,“ říkám vřdycky, „ale jedu přes celou Afriku a tři dolary jsou pro mě moc – kdybych je dával každému, tak se nedoplatím...“

Většina beninských šoférů mě v tu chvíli začala považovat za blázna, ale někteří spiklenecky zašeptali: „Dobře, svezu vás jen za dolar (nebo dokonce zadarmo), ale nesmíte to ani naznačit lidem, kteří jsou a budou v autě – ti by se vztekli!“

Kolem cesty začalo přibývat oslů a malých mešit, v každé vesnici jsou nejméně dvě; spíše čtyři. Muslimů tu zatím pořád ještě není většina, ale přibývá jich, což je dobře. Muslimové jsou totiž jiní, peníze by si od stopaře v žádném případě nevzali. „Jmenuju se Alishan,“ zastaví mi na severu Beninu postarší kamioňák, „a vezu benzin z Cotonou do své vlasti, do Burkiny Faso. Tady ti představuju své dva syny, kteří mi pomáhají – máme asi nejhorší auto v Africe, oč jede pomaleji, o to smradlavěji kouří, ale nasedej, dáme si společně výbornou papáju. Nebude ti vadit, když potom za soumraku vytáhneme ven koberec a pomodlíme se?“ Tohle už jsou lidé, kteří raději dávají, než berou – od Burkiny Faso až po Maroko jiné nepotkám.

Od Burkiny až po Maroko se budou z mešit překřikovat muezzíni, od Burkiny až po Maroko se řidiči budou modlit s čelem upřeným k východu.

Pojede to skvěle...

Ach jo, polykám slzy

Do letadla přiběhl pán ve vestě SECURITY s invalidním křeslem, společně s pilotem mě do něj rychle usadí. „Nezlobte se,“ říká pilot, „domů poletíte bezplatně za pár dnů.“

Já se nezlobím, jenom se lituju, protože domů nikdy nepojedu.

Nejspíš umírám.

Léta jsem tvrdil, že se smrti nebojím, ale když na mě teď sáhla, musím uznat omyl. Ano, nebojím se jí kvůli sobě, ale bojím se kvůli dětem. Jsou ještě malé a strašně křehké, navždycky je to poznamená. „Ach jo,“ polykám slzy...

Letenku ze severního Maroka přes Paříž do Prahy jsem koupil už před dvěma dny, kdy mi došlo, že jsem nemocný. Potom se můj stav pořád zhoršoval, střídala se zimnice a horečka, ležel jsem a nemohl usnout, buď se třásl, nebo potil.

Včera to už bylo strašné, tak jsem sebral síly a zavolal do Prahy profesoru Machalovi z pražské Nemocnice Na Bulovce. Zvedl mi to: „Haló?“

„Prosím vás, co mám dělat,“ hučel jsem do něj: „Přeju si, abyste mě léčili vy, ale netuším, jestli do zítřka vydržím – je mi extrémně zle.“

Profesor Machala připouští, že by bylo lepší, kdyby mě dostali do rukou lékaři v Praze. „Jenomže zítra může být pozdě. Pokud je to malárie, mohl byste nám tady po pár hodinách zemřít na JIP, takové případy se stávají, takže radši jeďte do nemocnice hned teď.“

Uf. Musel jsem se zvednout, obléct, mávnout na taxi, vydržet v něm těch deset minut do špitálu.

„Co vám je?“ zeptal se marocký doktor.

Řekl jsem, že těžko říct: „Možná malárie.“

Na tu prý bohužel v tomto špitále nejsou připraveni. „Ale jednoznačné je, že máte horečku,“ snažil se doktor, „a s tou si rady víme.“ Napíchl do mě kapačku, a pak to byla velická nádhera – cítil jsem se slušně, dobře, skvěle, fantasticky.

Po dvaceti minutách jsem doktorovi poděkoval za zázrak a vesele si vykračoval do kavárny. Mě vůbec nic nebolí!

V kavárně jsem napsal stovku (doopravdy, rovnou stovku, dokonce i s adresami!) pohledů a pořád to bylo docela dobré.

O půlnoci jsem se taxíkem přemístil na letiště v Rabatu a položil se na tři spojené židle, že se tam pár hodin prospím. Nejdřív se mi zdál strašlivý sen o tom, že jsem tlustý červ v bludišti bez východu, ve dvě ráno jsem se probudil naprosto zesláblý.

No a zbytek už znáte – dokázal jsem se ještě nechat odbavit, ale při vstupu do letadla omdlel a teď mě na invalidním křesle vezou do letištní ordinace, kde dostanu další kapačku.

Kapačka je samozřejmě dobrá, pokud potřebujete rychlou úlevu od bolesti, ale já spíš potřebuju přežít, takže si ji po půl hodině vytrhávám z ruky a začnu nahlas brečet: „Pomozte mi někdo! Umírám na malárii, potřebuju léčbu!“

Zaměstnanci letiště v Rabatu se nenechávají vyvést z klidu: „Nebojte, za deset minut přijede sanitka.“ V Africe znamená deset minut přibližně půl hodiny, a ano, za čtyřicet minut je sanitka skutečně tady! Jedeme do největší státní nemocnice v Rabatu, kde mě dají na jeden pokoj s obézní mrtvolou, a mně už je to úplně jedno. Další kapačka se mě snaží držet při životě, ale řekl bych, že tohle stačit nebude.

Ozvala se karma z Mali

Nikdy už nezjistím, kdy přesně jsem se malárií nakazil, ale tipuju (kdovíproč jsem o tom přesvědčený), že to bylo v Bamaku, hlavním městě Mali.

Mali na mě působilo jako bezvadná země, protože směrem na sever přibývalo pouště, velbloudů a čaje, což já mám rád, a navzdory očekávání tu vůbec nic nepřipomínalo válečný stav, o kterém jsem četl doma v novinách, naopak. Nepotkal jsem jediný tank nebo transportér, cítil se bezpečně, bylo mi dobře – s výjimkou právě Bamaka.

Nerad se opakuju, ale Bamako je odporné mraveniště zahalené hustým smogem. V průvodci si přečtete, že tam je pěkná mešita a velký trh, ale vůbec na ta místa nemáte chuť vyrazit, protože byste se prodírali mezi sto tisíci černochů nekonečným bordelem a smradem.

V podobných městech mívám tradičně špatnou náladu, jsem nervózní a občas se k místním nechovám dobře. „Můžu si s vámi popovídat?“ zeptá se například student, který v životě nemluvil s bělochem, a já se na něj utrhnu: „Nech mě na pokoji!“

Právě v Bamaku jsem nemohl najít levný hotel a nakonec skončil v nestopařsky drahém na břehu řeky Niger. „Že se nestydíte,“ platil jsem za nocleh čtyřicet dolarů, jako by snad byla povinnost západoafrických hotelů dávat mi pokoje za hubičku...

Potom jsem si objednal Bloody Mary a barman mi ji přinesl bez tomatového džusu, použil limetkový, tak jsem ho poslal do háje; žíznlivý a střízliv jsem ve drahém pokoji nemohl usnout a pak mě zcela po právu štípl komár – neměl jsem se na ty domorodce utrhouvat. Jasně, nebylo mi dobře, například úpal mám už nejméně dva měsíce, ale to mě neomlouvá. Zkušený stopař se na lidi okolo musí smát, ačkoli se mu třeba nechce, protože když se mračí, brzy skončí...

Já to v Bamaku porušil, o deset dnů později mě dohnala karma, ale nejdřív to ještě bylo dobré – vjel jsem totiž z Mali do Mauritánie, což je ve vnitrozemí překrásná a vlídná pouštní země.

Ani mi moc nevadilo, když mi vojáci na hranicích chvíli po poledni řekli, že mají do pěti hodin siestu (chrápou na koberci ve velikém stanu) a že si musím počkat. Tak jsem tedy čekal, žmoulal v dlani kuskus do kuličky, zajídal ho masem, na které sedaly mouchy, a odháněl jak je, tak i drzé bílé kozy, které mi skákaly na stůl. Větrný vír občas zvedl písek k nebesům.

Zastavil mi pak bankéř jménem Dhekbi – pomalu se smrákalo, a tak jsme zastavili v mešitě. Pak už byla tma a Dhekbi pravil, že u něj musím přespat, protože za mě, hosta z ciziny, nese zodpovědnost. Přijeli jsme k velkému kamennému domu uprostřed pouště, kde ovšem nefungovala elektřina, tak spíš jen tuším, že nám bankéřovy čtyři manželky naservírovaly kuskus tentokrát jen s mlékem. Přišli i jacísi řidičovi přátelé, všichni se dlouze modlili, bylo to krásné, a já po dvou měsících jízdy ucítil poprvé veliký chlad – celý jsem

se zapnul do spacáku.

O den později jsem coby stopař zastavil pravděpodobně poslední exotické auto svého života, totiž kamion s patnácti dospělými velbloudy, a ploužil jsem se v něm tisíc kilometrů až k Atlantiku; do hlavního města jménem Nuakšott.

Kolem pouštní asfaltky ležely stovky mrtvých zvířat, hlavně krav a velbloudů.

Pili jsme jeden čaj za druhým a namáčeli bagety do tuku z kozího masa.

Osmnáct hodin jsem byl úplně zkroucený a namačkaný na své nové kamarády v arabských šátcích, kamion nedisponoval tlumiči, takže ze mě vydrncával duši, a takhle jsme jeli celé odpoledne, celou noc.

O půl šesté ráno jsme konečně zaparkovali na velbloudím trhu kousek před Nuakšottem a já si okamžitě lehl do pouště: „Potřebuju aspoň chvíli spánku s nataženýma nohama!“ Kluci velbloudáři pode mě ještě rychle vsunuli modlitební kobereček, byla příšerná zima.

Už o hodinu později nade mnou chodilo a řvalo asi tak sto velbloudů, takže jsem vylezl ze spacáku a poprvé se lehce zakymácel. „Asi chřipka,“ snažil jsem ještě uklidnit sám sebe, ale ne.

Tohle chřipka nebude.

Zesláblý, ale ukecaný

Po půl hodině zbytečného polehávání vedle tlusté mrtvolky začnu opět takticky plakat: „Umírám na malárii a vy mě neléčíte!“

Jakási mladičká zdravotní sestra se ke mně nakloní: „My to ani neumíme.“

Ukazuju na mrtvolu: „Takže chcete, abych dopadl jako ona? Převezte mě někam, kde to léčit dovedou!“

Sestra přikývne a za chvíli skutečně ležím v sanitce – opět mě tam připojí ke kapačce.

Sanitka stojí na dvoře. Čtvrt hodiny, půl, tři čtvrtě. Tak tedy znovu – odpojím hadičky, vylezu z ní ven a spustím nářek: „Už jsem skoro mrtvý, svině!“

Konečně přichází řidič a ke mně dozadu si sedá ona mladičká (a krásná) sestra. Chytím ji za zápěstí.

Cukne sebou, protože je muslimka. „Nebojte,“ říkám jí. „Až budete umírat, taky se vám šikne něčí teplá ruka.“ Pořád se tváří vylekaně, ale nevytrhne se mi. „Jsme tady,“ prolomí po chvíli divné ticho, „v nejlepší soukromé klinice široko daleko, kde vám snad pomůžou...“ Snad.

Zpočátku jsem i tady na pokoji s nepříjemně mnoha lidmi, zdravými, nemocnými i mrtvými, ale skutečně se cosi děje – doktor mi odebírá krev a prý ji vezme na test.

Je mi smutno, mám žízeň a hlad. Píšu na Facebook, že pokud je v okolí nějaký Čech, potěšila by mě jeho návštěva. Za chvíli se ozve náš konzul v Maroku, jmenuje se Jan Czerný a za hodinu prý tu bude. Těším se moc. Zmíním se o něm před sestrami, ty si začnou cosi šuškat s doktory a za chvíli už mě vezou na pěkný samostatný pokoj.

Vpodvečer do něj vstoupí naráz pánové doktor i konzul, který tak může rovnou překládat z francouzštiny:

„Ano, máte těžkou malárii, ale tato klinika je na ni dobře připravena a za tři dny vás dají do pořádku – jenom počítejte s tím, že ty tři dny nebudou nejpříjemnější.“ Vůbec mi to nevadí: „Já přežiju?!“ Pan konzul Czerný později píše na Facebook vzkaz pro mé české známé: „Tomáš je velmi zesláblý a unavený, ale přesto si se

mnou chtěl dvě hodiny v kuse povídat.“ No aby ne!

Opravdu jsem totiž pochopil, že tentokrát ze svých dětí polosirotky neudělám; až někdy příště.

Neumrznout! Neshořet!

Cesta z Nuakšottu na sever Maroka je jednou z nejnudnějších na světě – dva tisíce kilometrů monotónní, většinou kamenité pouště, kde nebýt důstojně kráčejších jednohrbých velbloudů, nemá se oko čeho chytit. Na druhou ovšem přibývá civilizace evropského typu, což je pro turistu, který nedávno projel oběma Kongy, velmi úlevné. Ve městech jsou chodníky a přechody, pohodlné čajovny a skvělé restaurace, hotýlky s teplou sprchou.

Stopuje se tu výborně, zastaví snad každý kamion.

Občas zastavíme, rozložíme v poušti koberec a pozveme jiné kamioňáky na jídlo.

Mně ale přestává chutnat.

Silnice je prázdná a rovná, volant se dá ovládat jedním kolenem. Hodně kouříme.

Já postupem času míň. A ještě míň.

Potom skoro vůbec. Mívám pocit, že umrznu, a o chvíli později se v kamionu svlékám do půl těla, abych neshořel...

Přes celé Maroko mě veze čtyřicátník Mohammad; poslouchá hlavně arabský hip hop. Vůbec nechápu, že se nebojí nákazy – nechává mě ležet na posteli přímo nad sebou, přikrývá mě dvěma tlustými dekami, zalévá mi šumivý aspirin vodou.

Když občas usnu, vzápětí mě budí vlastní řev.

Přestávám přesně vnímat, co se děje a kde se nacházím, ale Evropa je nejspíš na dohled.

Plánoval jsem stopovat i přes ni, až do Prahy, ale v tomhle stavu nevím nevím... Těžko.

Sbohem, mé mládí

Po třech dnech v nemocnici, na které chci raději zapomenout, protože jsem věčně blouznil („Pokud nenabíráš přesně minus jeden kámen,“ slyšel jsem například Boží hlas, „tak tuhle malárii nepřežiješ!“), se opět dostávám na letiště v Rabatu, a tentokrát cestu zvládnou.

Mám přesně šedesát kilo. V Praze hned zamířím na Bulovku: „Bude to dobré,“ říkají doktoři, „v Maroku vás léčili moderně, my bychom to lépe nedokázali. A gratulujeme k narozeninám...“ No jo, vlastně, den po návratu je mi čtyřicet let.

Dávno jsem si slíbil, že ve čtyřiceti skončím s autostopem; nechci u silnice strašit.

Po dvaceti letech dnes navíc přestávám i kouřit – pořád mi není nejlépe, takže to jde snadno.

Koupím si sako, košili, kravatu a velmi snadno se smírju s tím, že už jsem ve středním věku.

Mládí bylo dobré, občas sranda, ale na druhou stranu...

... například po stopování přes Demokratickou republiku Kongo se mi rozhodně stýskat nebude.

***

Zdroj: Reportér
Datum vydání: 14.11.2017
Rubrika / pořad: Report
Strana / zpráva: 20
Autor: **Tomáš Poláček**

[Přidat do exportu](#) | [tisk zprávy](#) | [export do RTF](#) | [export do HTML](#) | [export do DBF](#)

Až na dřev autostopu

Reportáž psaná na rovníku

Uplynul skoro měsíc od chvíle, kdy jsem se přímo před letištěm v Kapském Městě vydal na svoji poslední cestu autostopem. Na cestu, po které už bych mohl říci, že jsem tímhle stylem objel celý svět, nejprve bych ji ovšem musel zvládnout. A o tom právě teď, uprostřed Demokratické republiky Kongo (vcelku vtipné jméno pro republiku totálně banánovou, ale já se smát nemůžu), lehce pochybuju. Ne, nevzdávám to. Ale stop je tady těžký.

Na úvod alibisticky napíšu, v jaké jsem právě teď situaci, abyste pochopili případnou nesoustředěnost. Nacházím se v černočerné tmě a kolem mě sedí pět až deset černochoů – nevidím je, jenom slyším. Musím jim být vděčný, protože bez nich bych tento článek nenapsal. Ještě před třemi hodinami jsem byl kdesi v džungli, bez elektřiny (tu jsem už nepotkal tři dny), bez signálu, prostě ztracen.

Pak jela kolem motorka, a na ní dva mladí kluci, kteří mě nabrali: „Jedeme do vesnice Kaniama, je to šestnáct kilometrů, svezeme tě.“

„Kolik,“ ptám se rovnou, protože jsem si už zvykl: v Kongu nedostanete vůbec nic zadarmo. Nevěřte tomu. Může to tak chvíli vypadat, ale nakonec určitě zaplatíte.

„Tři,“ řekli. Tři tisíce hnusných, špinavých franků, ze kterých mě vždycky štípou ruce, jen se na ně podívám; jsou to nechutné peníze.

„Beru,“ vyhoupnu se na samotný konec sedla, přebrojíme dvě řeky a za půl hodiny chlapcům podávám jejich tři tisíce. „Dej pět,“ řeknou.

Nemám se sílu hádat, tohle je Demokratická republika Kongo. Vlastně nejde o nic jiného než o princip – pět tisíc je osmdesát korun, to mě nezabije, jen to jsme se mohli dohodnout předem, jako lidi... Ale právě teď mám beztak jiné starosti: „Elektřinu v téhle vesnici neseženu, že ne?“

Kluci mě překvapí: „Uměli bychom ti ji zařídít, za dalších pět tisíc doma zapneme generátor.“ Tolik štěstí! Po hodině kutilství s kleštěmi a několika dráty to skutečně dokážou, takže v naprosto tmavé vesnici svítí monitor mého počítače. Dostal jsem stůl a židličku na zápraží před domem – před kamenným domem s kamennou střechou, takže to bude nějaká místní honorace! Když jsem ovšem požádal o vodu, poslali mě pro ni na trh, a ať teda koupím i jim, a když pak o něco k snědku, poslali mě do jiného pro chleba a sardinky

(samozřejmě jednu konzervu i pro ně).

Sami od sebe by vodu nebo kousek chleba nenabídli, a já se nezlobím; i když jde v rámci Kaniamy pravděpodobně o boháče, jsou to chudáci...

Kongo je depresivní země – jak jsem poslední tři dny projížděl džunglí, viděl jsem spoustu vesniček a v nich tisíce dětí, které na mě pořvávaly jakési slovo „Kopó! Kopó!“. Až po čase jsem pochopil, že něco chtějí: totiž abych jim hodil prázdnou lahev od vody. Ty děti nemají žádné hračky a vodu z pet lahve nikdy nepily, pijí z řeky. Moje lahev pro ně má větší cenu než plechovka od koly za komunismu; lahev je velká frajeřina. Když jim nějakou hodím, chvíli se perou, a vítěz pak skáče radostí metr do vzduchu.

Jo. Takže takováhle to je země. Od lidí se nedá očekávat, že by se o cokoli podělili – nic nemají. Beru. Jedna věc mi ale právě teď vadí hodně. Zvykl jsem si, že mě všude obklopí děti, které by vydržely celou věčnost zírat, ale nyní jsou okolo jen samí dospělí. Všech deset je jich na mě nalepených. Dívají se na to, co a jak píšu. Pokoušejí se číst nahlas každé české slovo, jako by mu mohli rozumět.

Jeden z nich má na klíně samopal, ale na to jsem si už zvykl. Hlídá prý dům, nevím před čím – jak říkám, je to temná vesnice, ukrást se tu nic nedá, a i kdyby snad jo, zloděj by okamžitě o něco zakopl a upadl.

„Za-ko-pl-a-u-pa-dl,“ odhláskovalo právě desatero hlasů.

„Pánové,“ prosím poněkolkáté, „já se musím soustředit, nejraději bych u počítače seděl sám.“

Umím ale špatně francouzsky a oni zase anglicky.

Nebo mi nechtějí rozumět, to spíš. Nechápu: „My s tebou musíme být,“ říkají, a zas mi funí z obou stran do uší; dva nejbližší se mě dotýkají.

„Já ale budu pracovat celou noc.“ Cítím zápach z jejich neviditelných úst: „To je dobře,“ chválí mě, „a my budeme celou noc s tebou.“

Chtěl bych je poprosit, aby si šli po svém, ale oni přece žádné „své“ nemají. Žádná televize, žádný mariáš, žádná společná večeře, žádná kniha, žádné pivo, žádné světlo – jen tenhle můj monitor.

Přijel nějaký běloch a tluče do něj písmenka, konečně se v Kaniamě něco děje!

Je to nepříjemné, věřte mi.

Ostatně, na celém Kongu, jak jsem ho zatím poznal, není nic moc příjemného.

Madam bez očí

Kongo pro mě vystihuje jeden obraz – byl jsem tu druhý den, trmácel se s patnáctikilovou krosnou za městečko Likasi kousek nad Zambíí, a najednou slyším řev, tak za ním jdu. Je to strašidelný mnohohlas; chór zaživa pohřbených, nebo něco hodně podobného, řekl bych.

Dojdu ke kostelu. Vstoupím dovnitř. Asi padesátka lidí tam nařiká, všichni vypadají, jako by měli záchvat padoucnice, mlátí hlavami do zdí, prudce se otáčejí do všech stran, nahání to husí kůži. Všimnu si jedné bílé ženy, to mě překvapí – bělocha jsem neviděl už dlouho, možná dva týdny, a zrovna v tomhle chrámu hrůzy bych ho nečekal.

Dojdu k té ženě, chci se jí představit. Když se na chvíli uklidní, šeptem ji oslovím: Madam...

Prudce se ke mně otočí a já utíkám z kostela ven: Nebyla to běloška, ale albínka. Vůbec neměla oči. Ne, že

by byla slepá, ona neměla oční důlky, pod čelem byl až rozplácly nos.

Nikdy na ten výjev nezapomenu, ale vlastně jen zapadl do mozaiky jménem Kongo – horor začal, samozřejmě, na hranicích. Že bude přechod mezi Zambíí a Kongem příšerný, to se vědělo, na tom není nic překvapivého, a mně vlastně nezbyvá nic jiného než to potvrdit, ačkoli myslím, že jsem jimi nakonec prošel celkem se ctí.

Dej nám pas a peníze

Už průmyslový sever Zambie je jedna velká špína a bordel – s jakou láskou tu vzpomínám na město Livingstone tisíc kilometrů jižněji, na Viktoriiny vodopády, na turisty z celého světa, kteří tam vozí peníze... Nicméně vraťme se k hranici s Kongem. Všechno mám v pořádku, víza řádně a draze zaplacená, očkovací průkaz předpisově orazítkovaný. „Bez nás budeš strašně platit,“ nalepí se na mě dva celkem sympatičtí kluci. „Ta korupce už nás tak štve, že jsme se s tím rozhodli něco dělat – víme, jak to na týchle hranici chodí, pomůžeme ti dostat se na druhou stranu.“

Poděkuju a vesele řeknu, ať si dají odchod.

Pokrčí rameny, ale následují mě až k zambijské přepážce, kde by měla být rutinní výstupní kontrola, jenže není. Prsk ho tam, vlepí mi sice do pasu razítko, ale potom se zarazí: „Kde máte vízum do Konga?“

Řeknu jim pravdu – ve druhém pase. Abych projel Afriku, musel jsem si zařídit deset víz, to s jedním pasem ani nejde, mám s sebou tři. Zambijci se mračí: „Blázníte? Vy myslíte, že přijdete ke Konžanům a ukážete jim pas, ve kterém nebude zambijský výstupní razítko?“

Snažím se s nimi bavit normálně: „Ne. Ukážu jim oba pasy.“

Ironicky se rozesmějí: „Vy fakt myslíte, že vám to uznají? Ne – dva pasy jsou nesmysl, oba je hodí do koše a pak vás zavřou nebo eskortují.“ Tak já nevím: „Co mám podle vás dělat?“

Jedno řešení prý existuje: „Kupte si znovu zambijské vízum, ať máte v každém pase jedno – a my vám dáme výstupní razítko i do druhého.“

Aby bylo jasno – na téhle cestě se snažím držet rozpočet třicet dolarů se vším všudy na den, nejsem milionář: „Pánové,“ ztiším hlas, „já vám dám pět dolarů. Dobře víte, že jsem si vaše vízum už koupil, tak mi jen dejte to jedno razítko navíc, nic vám to neudělá.“

Nemám šanci: „Zaplatíte padesát dolarů.“

V tu chvíli se znovu ozvou ti kluci, co podle vlastních slov bojují se zdejší korupcí: „My ti to říkali, tohle je jen začátek. Jestli nebudeš mít člověka, který se vyzná, nedoplatíš se.“

Začínám jim trochu věřit; dovolím, aby mě doprovázeli na konžskou stranu.

„Dej nám do ruky očkovací průkaz, tady je kontrola očkování. Zařídíme, abys nemusel nic platit, jo?“

Nekecají. Šeptají cosi úředníkům, kteří mi pak jen posvítí do očí, jestli neblouzním, a za chvíli můžu jít dál.

„Vidíš? Jako po másle... Teď bude osobní prohlídka, kde ti můžou zhruba tři hodiny kontrolovat batoh, ale když dáš pět dolarů, zařídíme, aby byl za chvíli venku.“

Souhlasím. Dávám prohledávačům batohů pět dolarovku, oni si jen symbolicky hrábnou do špinavého oblečení a mávnou, ať padám.

Kluci spiklenecky mrknou: „No a teď následuje to nejhorší, skutečná celnice. Kdybys tam všechno zařizoval sám, zaplatíš zhruba dvě stě dolarů, ale jestli to necháš na nás a sám budeš co nejvíc neviditelný, zařídíme celou proceduru za sedmdesát, dej nám je radši už teď.“

Tak to ne, takové peníze bych postrádal citelně.

„Věř nám, jinak budeš litovat. Dej nám své pasy, sedmdesát dolarů, a za dvacet minut jsi v Kongu.“

Tak to už vůbec ne! Já jsem sice mimořádně důvěřivý, neřkuli naivní cestovatel, ale pasy těm klukům nedám ani za nic.

„Děláš životní chybu,“ varují, a v tutéž chvíli si mě všimnou konžští celníci: „Do kanceláře!“ houknou mým směrem.

Kluci jsou vytočení: „Teď sis podělal život, vyžer si to!“

Vstupuju do kanceláře a klepou se mi ruce. „Vy jste strašně sympatičtí, chlapi,“ začnu hned naříkat, „a já jsem chudej turista, co spává ve stanu, prosím, neoberte mě o všechno...“

Dost nechápavě zírají a po čtvrt hodinovém výslechu si řeknou o dvacet dolarů, což mi připadá jako zázračně málo – navíc mám pocit, že jde o legální příplatek k vízu („platí se jen při prvním vstupu, příště už vás toho ušetříme,“ taková konžská vychtávka) čili žádný úplatek. „To je celé?“ Jsem v šoku.

„Ano, na shledanou.“ Poprosím ty uniformované muže o několik společných selfie a na památku, vyhoví, a najednou jsem v Kongu.

Jsou tu i ti mladí kluci: „Zaplat' nám za naši pomoc.“

„Vy šmejdí,“ řeknu, „chtěli jste mě jen obrat. Prej sedmdesát dolarů – za co?!“

Opakují, že chtějí peníze za své služby, tak začnu hlasitěji, aby si lidi všimli: „Nechte mě konečně na pokoji, idioti!“

Okoloidoucí zvědavě zastavují, kluci s nadáváním couvají, já cítím úlevu a radost.

Nahrávám si do mozku zdejší ohromný hluk, takový zatím nikde v Africe nebyl. Křik, muzika ze všech stran, taky bečení a mekot, dětský pláč. Špína, chaos, romantika.

Udělám fotku, řeknu si, a bez rozmýšlení nacvakám pár záběrů příhraničního tržiště.

Najednou jsou tu dva jiní kluci, jeden úplný civil, takový Štětinač z Bratrstva Kočičí pracky, druhý se samopalem: „Ty jsi fotil!“ Kývnu: „Trh.“ „Povolení k focení máš?“ Ani tihle kluci mě moc nebaví. „Fotil jsem jen trh – jestli chcete, tak to smažu.“

Prý nic mazat nemám: „Půjdeš s námi na policii.“

A sakra: „Neblázněte,“ snažím se je obejít a vmísit do řeky lidí na silnici, ale Štětinač se postaví těsně přede mě. Udělám krok stranou, on mě chytne za rukáv a vrátí na původní místo: „Řekli jsme na policii!“

Kdyby to nebylo tak strašné, je to strašně vtipné – policejní stanice je totiž vybydlená chatrč, je v ní jen pár pytlů cementu, na kterých se policajti válejí. Žádné okno, žádný stůl, žádný psací stroj, ani jediný list papíru.

Nic, jen hustá atmosféra: „Padesát dolarů, nebo půjdeš do vězení.“

Raději bych šel kamkoli jinam, ale jak říkám, padesát dolarů je pro mě hodně peněz, a to se snažím klukům vysvětlit. „Nevěděl jsem, že nesmím fotit, nezlobte se.“ Ani náznak úsměvu, naopak. Tvrdé pohledy.

Žlutohnědá bělma, ve spodní části podlitá krví: „Padesát dolarů!“ Dělal smutného, nic nezměním.

Dělám našťvaného, nic.

Začnu zpívat: „Mezi horami,“ tahle píseň se dobře nese, „lipka zelená!“ Třeba sem přilákám někoho normálního; člověka, který mě vysvobodí.

Najednou slyším cvaknutí, otočím se tím směrem, a policajt na mě míří samopalem.

Příští hodinu už mlčím. Nemá ani smysl smlouvat, kluci prostě chtějí padesát dolarů.

Nesmím se hnout ze židle a nostalgicky vzpomínám na všechno to, co Kongu předcházelo.

Až příliš dobrý začátek

Nemám žádné oblíbené filmy, neznám skoro herce, Belmondo se mi plete s Jamesem Bondem.

Žádný film si po pár dnech nepamatuju, u každého usnu v půlce, nejsem prostě úplně normální, jedno si ale pamatuju docela přesně. V kině jsem byl poprvé jako pětiletý v rodném Prostějově, bylo to v Metru, které dodnes funguje, a dávali tam Vinnetoua. Ani z tohoto příběhu si sice skoro nic nevybavuju (hlavní hrdina umřel, to vím), ale vystupovala tam postavička takového blbečka, co chytal buď motýly, nebo se věnoval jiné obskurní aktivitě. Kolem něj lítaly šípy a tomahavky, ale on tím vždycky prošel jako autista, a zatímco ostatní bídě hynuli, on se dál oháněl svou sítkou na motýly – pokud to bylo jinak, omlouvám se, ale opravdu tu nejsem na Googlu a s deseti černochoy po boku se neumím donutit k hlubší psychoanalýze.

Podle mě to nějak takhle bylo, a jak se blížilo říjnové datum mého odletu do Jižní Afriky, pořád častěji jsem na motýlkáře myslel. Budu jako on, říkal jsem si. Musím být jako on – co mi vlastně zbývá?

Nebudu se ničím stresovat, nebudu o ničem přemýšlet, prostě se tam dole v Africe nechám vyklopit z letadla, nasadím úsměv, mávnu rukou a pojedu zpátky do Evropy. Nevím kudy, nemám plán. Rozhodně na sever a pokud možno spíš po západní straně, která je prý divočejší, afričtější, ale nevím – já Afriku do hloubky nestudoval.

Projedu ten světadíl jako motýlkář; když bude zle, zavřu oči, ono to nějak dopadne. Až se vrátím, budu mít čtyřicáté narozeniny, odejdu do stopařského důchodu, budu mít na co vzpomínat. Celý svět stopem – kolik nás to dalo? Deset na celém světě?

Je to jen taková blbost, frajeřinka, ale když už jsem projel Evropu, Asii a obě Ameriky, byla by to škoda nedotáhnout. I když to tentokrát už není jako dřív, necítím žádnou velkou zvědavost, žádné nadšení. Cítím potřebu dokončit úkol, který jsem si dal už kdysi v dětství.

Co naopak vůbec necítím, to je strach: „Jižní Afrika a Namibie budou výborný země,“ cítím v kostech, a nejsem typ, který by uvažoval na více než pár dnů dopředu, takže nějaké Kongo pro mě zatím neexistuje... V Jižní Africe se určitě hned vykoupu v oceánu, snažím se chytit příjemné představy, ale na tomhle detailu je vidět, jak moc jsem mimo realitu. Když jedenáctého října vystoupím v Kapském Městě z letadla, je venku nějakých devatenáct stupňů a Atlantik ledový – maximálně tak na smožení kotníků, nic víc.

Jako správný motýlkář (alespoň podle mých představ) si suverénně stoupnu hned za letištní parkoviště, zvednu levou ruku, protože tady jezdí auta nalevo (stejně jako v Namibii a Zambii, to až v Kongu se zas vrátím do normálu), nějaký černocho sice skoro spadne z bicyklu a říká, ať tady nestopuju, že v okolí řádívají gangsteři, ale jak říkám – když kolem sviští tomahavky, nevšímejte si jich. Navíc jediný potenciální gangster, kterého široko daleko vidím, je tenhle cyklista, takže se nevzrušuju, stopuju, za chvíli už jedu – a

jezdí to tu nádherně. Pěknou silnicí mezi vinicemi a jablečnými sady se za tři hodiny a v pěti autech dostanu na Stfělkový mys, vůbec nejjížnější místo Afriky, kde můžu přespat u řidiče – to je v téhle zemi běžné.

Hned dvakrát budu spát u svých řidičů velkofarmářů, což je smetánka, bohatí bílí lidé. Obě ty farmářské rodiny mají domy jako z románu o starých dobrých koloniálních časech – zahradu jak golfové hřiště zkřížené s botanickou zahradou, velký bazén, namísto koberců zebří kůže, sem tam v koutě vycpaného levharta, před domem pár výstavních čistokrevných psů, velké knihovny, obrazy, sochy, a pochopitelně i domek pro hosty, který jako by na mě v obou případech už čekal. Uklizeno, ustláno, voňavé ručníky na věšáku: „Jako doma, příteli,“ říkali ti dobří lidé, „dělej si, co chceš, v sedm máme večeři.“ Před večeří jsme se chytli za ruce, krátce pomodlili, a potom zapjeli grilované kozí maso dokonalým vínem...

Jak to teď v Kongu píšu a vedle sebe mám kluka se samopalem, zdá se mi to nemožné. Tři týdny zpátky – lehce omámený jsem se domotal do svého domku a na půl hodiny si lehl do teplé vany, pak teprve do peřin. Tady v Kongu lidi netuší, co je to vana, nevědí, co je to peřina. Postel mi nikdo nenabídne, protože sami žádnou nemají; kdybych chtěl usnout, tak můžu buď vsedě na židli, anebo se prostě svalit na zem a přikrýt mikinou...

Ano, i v Jihoafrické republice jsem se dostal do úzkých a mezi chudé černochoy, ale dnes mi to připadá skoro směšné. Protože se v té zemi stopuje neuvěřitelně snadno (čímž myslím, že staví skoro každý, auta jezdí rychle a na obrovské vzdálenosti), dobrovolně jsem se rozhodl pro maličkou silnici, podle čehož to taky dopadlo – sedm hodin nic nejelo. Ale zase jsem tam viděl živou žirafu a hlavně věděl, že kdyby šlo do tuhého, za jediný den dojdu někam do civilizace; rozhodně nešlo o zdraví.

Viděl jsem dva oceány, hory plné paviánů, dostal jsem se do pouště a všechno klapalo. Jenže až moc, říkal jsem si, až moc. Podezřele mnoho štěstí, pohody a krásy. Něco mi na tom nehraje – za prvé je přece pevně zakotveno v řádu světa, že přílišnou radost vyvažují průšvihy, za druhé je to po pár dnech přece jen trochu nuda: „Jasně, zastavil jsi mi, díky, klimatizace v autě funguje, na tachometru sto čtyřicet, někde bychom mohli zastavit na espresso, co říkáš?“

Jihoafrická republika (jak jsem ji alespoň viděl já) se vlastně podobá jihu Spojených států nebo třeba Chile, ale vlastně taky Evropě – jste sice v polopoušti, opice vám občas v kavárně skáčou po stole, ale pořád rozumíte dění kolem sebe. Neztrácíte se. S každým se domluvíte, cítíte se dobře.

Čili kdybych mohl jako dosluhující stopař doporučit nějakou lehčí zemi na rozjezd svým mladým nástupcům, s čistým svědomím vyhrknu: „Dejte si JAR – a samozřejmě taky Namibii, protože ta je snad ještě o něco lepší.“

Štěstí, svoboda, obrovský klid

Namibii jsem si opravdu zamiloval, jako snad žádnou jinou zemi.

Čistá, bezpečná, liduprázdná; vždy, všude, za všech okolností nádherná. Dokonce i hlavní město Windhoek jako by nebylo v Africe – zelené, klidné a přívětivé, žádný nekonečný trh.

Hned na jihu Namibie se ve mně něco zlomilo, vzpomínám na tu chvíli. Byl jsem zrovna ve vesnici Aus (čepované pivo v restauraci je tam samozřejmostí, stejně jako přímé přenosy z fotbalové Ligy mistrů nebo

levní šneci s olivovým olejem na talíři) a polohlasem jsem remcal, že už půl hodiny šlapu v horkém písku. Jenomže pak se kolem mě prohnilo stádo divokých koní, za chvíli párek přímorožců, o kus dál ožiraly keřik malé antilopy, to všude bylo zasazeno do nádherných barev od žluté přes růžovou po tmavě hnědou... Kdosi mě po písečné (a přesto skvěle upravené) silnici dovezl ještě o kus dál do pouště, kde jsem si sedl pod jakýsi baobábek, z nějž viselo jak nádor obří hnízdo pro tisíc malých ptáků, nad cestou poletoval jemný písek v hustém vzduchu, a ze mě všechno spadlo. Teď nemám vůbec žádné starosti. Sám uprostřed nádherné pouště. Štěstí. Svoboda. Obrovský klid. Mám litr vody, s čímž vydržím klidně tři dny, zas takové vedro pod mým baobábkem není. Sotva čtyřicet stupňů, to se dá... V Namibii je jistota, že pouštní cestou alespoň jedno auto denně projede, a hlavně zastaví – to v Kongu jisté není. Za posledních pět dnů jsem zažil snad už desetkrát situaci, kdy můj řidič míjel auto, které zapadlo do díry a nemohlo z ní ven. Nikdy jsme nezastavili; nikdy jsme nenabídli pomoc, jelo se dál. Jak říkám, Kongo je Kongo...

Bohatá země chudých lidí

Opravdu nechci jenom kritizovat, v Kongu jsem poznal i pár dobrých lidí. Zpětně si uvědomuju, že jsem měl obrovské štěstí, protože zhruba po sto kilometrech končí asfaltka a začíná cesta hrůzy; jedna díra za druhou, a často plnou bahna, protože se dostáváme do deštného pralesa... Já na té hranici asfaltu a džungle stopl chlapa v pěkném džípu, který po mně za svezení nic nechtěl – Serge se jmenoval. Mnohokrát se hlavou uhořím o strop jeho auta, ale hodiny a hodiny (vlastně spolu jedeme celé odpoledne, večer, a pak i další dopoledne, až do městečka Kamina) posloucháme křesťanské písně, „aleluja!“ a všechno ve zdraví přežijeme. Zarážející je, že cestou žádné jiné džípy nevidím. Nevidím vlastně žádná auta, kromě pár kamionů, které jsou přeplněny zbožím a desítkami lidí – polovina z těchto tiráků je buď zapadlá v díře, anebo úplně převrácená. Rudá cesta mezi zelenými palmami je nanejvýš tři metry široká a hodí se snad pro cyklisty, ale rozhodně ne pro auta. A ano, cyklistů je tady spousta, i když těžko říct, jestli je tak nazvat. Jsou to lidé, kteří jdou pěšky a vlečou kolo, na kterém mají třeba sto padesát litrů nafty a pod dřevěnou štanglí uvázané dvě živé kozy, vypadá to neskutečně – jejich bicykly jsou širší než delší... „Kdy zase začne asfaltka?“ ptám se Serge při loučení, a on řekne, že vlastně nikdy. „V Kongu nejsou asfaltky. To, na čem teď stojíš, je státní silnice, vlastně nejdůležitější tah v zemi – a nedá se jím projet. Potenciálně jsme extrémně bohatá země, všechno tu máme. Slušné klima, úrodnou půdu, nerostné bohatství jako málokdo. Ale my jsme země extrémně chudá, jednou provždy rozkradená, bez naděje na lepší zítřky... Upřímně ti přeju šťastnou cestu.“

Drahokam pro dceru

Cosí se zlomilo v severní Namibii – stopoval jsem nejdřív v jednom městečku, kde ještě byly obrovské,

vzorně upravené farmy, ale o vesnici dál najednou začali po silnici pobíhat oslové, kozy a prasata. Naprosto zmizely bílé tváře, a cestu začaly lemovat první opravdu chudé chatrče.

Děti u silnice tam prodávají manga, dřevěné uhlí nebo živé slepice, u benzinek se objevují ozbrojení hlídači, a vzduch začne vonět úplně jinak.

Možná to je tím, že mi poprvé prší a že jsem nechal vyschlou půdu za zády – teď už jsem v zelené buši plné keřů a stromů. Voní to tu jako v sauně o vánocích, napadá mě hned, a líp to popsat nedovedu. Nevím, jak ostatním, ale mně sauny nádherně voní, a tady se to navíc mísí s vanilkovými rohlíčky nebo něčím takovým – až se někdo zeptá, co je pro mě Afrika, řeknu, že právě tahle vůně na pomezí Namibie, Angoly, Botswany a Zambie, kde se nesmí vystoupit z auta, protože tam běhá spousta slonů a lvů – lvy nemůžu potvrdit, ale obrovských slonů jsem cestou k řece Zambezi viděl u silnice desítky.

Na druhém břehu této řeky (v níž jsou zase krokodýli a hroši, takže by se tam nikdo neměl koupat, ale šanci na smrt máte v poměru zhruba jedna ku tisíci, protože se lidi běžně koupou) je už Zambie, jakýsi mezistupeň mezi dokonalou Namibií a zoufalým Kongem.

Pořád ještě to je země velmi přátelská a řekl bych, že i bezpečná (alespoň já se v ní po celých deset dnů, během kterých jsem ji celou obkroužil, protože se mi nechtělo do Konga, ani chvíli ničeho nebál), ale začínají první zoufalé silnice, první pravidelné checkpointy, které by teoreticky měly sloužit ke kontrole vozidel, ale ve skutečnosti jde o místa, kde si policisté přivydělávají stylem, „my vás nebudeme otravovat, vy dejte bankovku.“ Začíná se taky hůře stopovat, protože v Zambii se stopuje naprosto běžně a platí se za to, kdokoli se z fl eku může stát taxikářem.

Ale mně to moc nevadí. Jednoduše vždycky čtyři auta odmítnu, „taxi nechci“, poděkuju, a to páté bude zaručeně zadarmo. Zastavil mi třeba padesátník Jacob s blahobytně působícím břichem, vezl mě osm set kilometrů z Lusaky až do Lundazi, městečka přímo na hranici s Malawi, cestou přes banánové plantáže se chlubil, že vlastní naleziště drahokamů, nabídl nocleh, takže jsem čekal cosi podobného jako u farmářů v JAR, ale v Zambii už to tak nefunguje – ano, bydlel v celkem pěkném domě, ale když v šest hodin večer zhasla v celém městě elektřina, bylo po luxusu – zapálil pár svíček, pojedli jsme nshimu, což je kus těsta, které bych já osobně používal coby návnadu při rybaření, ale Zambijci si kus utrhnou, užmoulají do kuličky a namočí v omáčce s masem (například kuře tady chutná mnohem líp než u nás, drůbeži asi svědčí každodenní slunce), a potom se šlo spát.

I ten lom, ke kterému mě vzal Jacob pěšinami hluboko do buše o den později, byl takový maličký – zhruba deset metrů široká a pět metrů hluboká díra v zemi, ve které se to, uznávám, už na první laický pohled třpytí o něco víc než v jiných dírách. Brzy jsem pochopil, že můj řidič není ani tak vlastník, jako spíš obchodník, který tu díru nechá kopat domorodce z nedalekých chatrčí; jednou za čas přijede a usmlouvá cenu za to, co ti kluci našli. Oni se do civilizace nedostanou, jsou rádi i za málo, a tak jsme z naší exkurze odvezli deset balvanů, z čehož měl řidič Jacob obrovskou radost – neustále děkoval Bohu i mně: „To víš, bílá tvář na ně silně zapůsobila, běloch tam nikdy nebyl, proto se nechali tak snadno ukecat...“ Vůbec to nemusel dělat, ale jeden malý zelený drahokam mi z ničeho nic věnoval pro dceru. Jenom tak: „Schválně si nech doma odhadnout cenu,“ pravil, „uvidíš, že řeknou tisíc dolarů.“

Tak uvidíme, ale i kdyby byla hodnota toho kamínku jen setinová, byla to od Jacoba velkorysost... Mám na

něj ještě jednu silnou vzpomínku – když jsme se z lomu vraceli domů, najednou zabrzdil a začal couvat: „Musíme vzít toho chlapa,“ řekl. Ani jsem si nevšiml, že jsme minuli mladého muže, který sedí na nosiči jízdního kola, na klíně má mimino, ale to kolo tlačí po silnici jeho žena. „On má malárii,“ vysvětlil hned řidič, „jinak by se takhle vozit nenechal, navíc vidíš ty rozostřené oči; je mu zle, má horečku.“

A taky že jo – žena vysvětlila, že se právě vracejí z nemocnice, a tak jsme nemocného manžela i s dítětem dovezli až domů autem.

To Jacobovo velkodušné gesto se mi líbilo, ale ještě víc se mi líbí teď, když sedím v Kongu, je půl třetí ráno, venku bouřka (což bohužel pravděpodobně znamená jen těžce sjízdnou další cestu), a mně už u psaní asistuje poslední černoš, protože ostatní vytuhli na sedačce a křeslech dva až tři metry ode mě.

Nedobré vyhlídky do budoucna

Poslední tři dny jsem jel přes Kongo v jednom jediném kamionu. Ano, je to asi pěkná země, zelená, plná palem, řek, úžasných motýlů a pohádkových vesniček bez elektřiny – základy chýší jsou z nepálených cihel, střecha z nějaké slámy, uvnitř jen deka, na té se spí. Musím uznat, že jsou ty vesničky nádherně čisté, což bude za prvé tím, že jejich obyvatelé nemají co vyhazovat (pet lahev je přece poklad), a za druhé tím, že tady děti opravdu povinně pracují, holčičky od pěti let výše každodenně zametají okolí domku.

To je pěkné, ale ve mně pořád převládají nepřijemné pocity.

Za tři dny jsem skoro nevylezl z auta, kde mi patřilo místo na bedně s nářadím, ale ujeli jsme jen 150 kilometrů. Neustále jsme někam zapadávali, co tři hodiny bylo třeba vyměnit pneumatiky nebo opravit motor, ale i když se jelo, tak nanejvýš patnáctikilometrovou rychlostí, jinak to na téhle cestě nejde...

Mnohem horší bylo zklamání z řidiče jménem Bernard, který mě před třemi dny nabral s velmi přátelským výrazem a celý první den se přátelsky i choval. Já ho zval na pití, což se snažím dělat vždycky, vyprávěli jsme si o dětech, o tom, jak mě navštíví v Česku, ale na druhý den večer zničehonic zastavil uprostřed divočiny a řekl, že musím za odvoz okamžitě zaplatit.

Myslel jsem, že žertuje, bylo to nečekané – kdyby normálně požádal, rád bych mu peníze dal, ale Bernard jednoduše změnil výraz; najednou se na mě tvářil zle a řekl si o padesát dolarů.

Dopadlo to podobně jako s policajty. Po hodině jsem cenu usmlouval na dvacet, ale tu hodinu bych nikomu nepřál, z Bernarda se stal padouch: „Kamarádství je jedna věc,“ řekl, „ale o peníze jde v životě především, zvláště v Kongu. Buď je máš a žiješ, nebo chcípáš. Ty máš, protože jsi z Evropy, ani já chcípat nechci, takže naval.“

Vlastně jsem se na něj ani nezlobil, svým způsobem má pravdu. Navíc dvacet dolarů je za to šilené trmácení dobrá cena, ale bylo mi to celé líto. Mám pocit, že už v Kongu nebudu nikomu věřit. S nikým se nesblížím tak jako v předchozích třech zemích, odkud mi polovina řidičů píše vzkazy, jak moc drží palce. O peníze jde především – budu si to pamatovat. Nějak Kongo přežiju, ale každé ráno to bude chtít ono hluboké nadechnutí: „A jde se do ringu.“

V téhle zemi mě čeká ještě tisíc dvě stě kilometrů, vůbec si to nedovedu představit. Deset dnů v kamionech?

Nic moc vyhlídka, už aby byla další země, ačkoli...

... mou další zemí bude druhé Kongo – ale to je třeba ke stopařům laskavější.

**

Zdroj: Reflex
Datum vydání: 29.6.2000
Rubrika / pořad: Reportáž
Strana / zpráva 06
Autor: **J. X. DOLEŽAL**

[Přidat do exportu](#) | [tisk zprávy](#) | [export do RTF](#) | [export do HTML](#) | [export do DBF](#)

STAR TREK 2000 - PRVNÍ HLÁŠENÍ

Tohle není jen vzkaz sponzorům: kdyby nebylo neskutečné trpělivosti a obětavosti lidí z firem Atlas.cz, a. s. (peníze a technologie), Inway (bleskurychlé připojení přes mikrovlnu) a CyberFox (design stránek Nekoukat), nepřestěhoval bych se teď na měsíc do cyberspace. Samozřejmě nelze ani při největší skromnosti zapřít, že garantem a autorem tohoto prvního cybersociálního experimentu ve střední Evropě je Reflex.

Pamatuji si tu situaci docela přesně. Pondělní porada, pondělní deprese. Snad leden. "Ve Státech teď hodně často mají lidi doma kamery a můžeš je sledovat na Internetu on-line," děl Miloš Čermák. Smích v sále. "Tak jo." Prvního června - mezitím jsem začal žít se ženou, která chudinka o plánovaném projektu vůbec nevěděla - mi Miloš vesele oznámil, že patnáctého začínám vysílat ze své bubenečské garsoniery, jak bydlím. Asi týden po mé garsonce pochodovaly zástupy cizích lidí, pořád něco nefungovalo - ve čtvrtek patnáctého června v jednu jsem se smířil s tím, že to nepůjde, v půl druhé to chodilo. Jmenovitě a bez ohledu na pořadí děkuji: Jarmile Jelínkové, Miloši Čermákovi, Pavlu Deylovi, Petru Matouškovi, Janu Klusáčkovi a tomu pánovi z Inwaye, co jsem si z jeho vizitky udělal ve čtvrtek v 11.00 (ještě to nechodilo) filtr. Toho patnáctého června večer jsme slavnostně zahájili projekt. První noc pod dohledem kamer, pak ráno. Dva dny jsem byl pryč. Sobota večer - konečně šup do cyberspace. Byli jsme maximálně integrováni do sítě, jak jen dnešní technologie dovolují.

*

Palubní deník, 18.39 18. 6. 2000 Píšu pro Reflex dva články najednou, průběžně doplňuju deník, občas promluví s Bohdanou, která kouká na film, a já mu chvílemi na vteřinu věnuju pozornost, napojený jsem na tři telefony (soukromobil, pracmobobil, pevná), můžu na chat a samozřejmě mám otevřený outlook. Struktura podhoubí - přece už nejsme včelími dělnicemi 19. století, ta globalizace, unifikace a všechny ty bílci proklínané jevy nás osvobozují, vyvíjejí a edukují naše třetí mozky, porty sdílení planetární i tribalické intelligence. Čtěte Learyho a JXD!!!

*

Ne, samozřejmě nejsem ani já, ani moje přítelkyně deviantní, nedělá nám dobře předvádět svou intimitu před kamerou. Nejde ani o prachy, dodnes nemáme podepsanou na celou tuhle šílenost jedinou smlouvu. Kromě touhy psát o něčem, co bude číst hodně lidí (u člověka mé profese legitimní), o důvodech, které mě k takovému šílenému projektu přivedly, říká více můj deník.

*

Palubní deník, hvězdné datum 23.22 20. 6. 2000 Vždy jsem chtěl žít v pohraničí. Na frontier, tam, kde náš druh zrovna roste, expanduje, vytváří něco velkého a osvobozujícího. Neklid a touha po frontier - hranici - je tak silná jako žízeň po heroinu nebo lásce. Žiju na frontier deset let. Frontier boje proti represi marihuany, frontier halucinogenů, práv homosexuálů. Ted poprvé se dostávám na skutečnou frontier - tento experiment už není opakováním zkušenosti Západu z let šedesátých, ale něčím globálně novým. A najednou zjišťuji, že v tom - poprvé v životě - nejsem sám.

*

Jako jednu z prvních věcí jsme objevili, že si na vás ve space každý vyskakuje: " Zdravim, jen jsem chtel pozdravit, koukal sem vam chvili na jednu koculu do kvartyru a je to docela hlina. Mam hlavu v prdeli ze zkousek, a tak me to docela pobavilo. Muze to bejt asi zvlastni pocit, neb v kazdym z nas je asi kousek exhibicionisty i voyeura zaroven, co? Schvalne jestli taky postu kontrolujete v realnym case!" Nebo: " Cau, ty hovado! Kdyz se v Reflexu objevujou takovy prevratny veci, jako ze CELEJ TEJDEN Te budeme moct sledovat na Internetu atd. atd. atd., tak bys tam mel aspon napsat misto nejake fiktivni opravdovou adresu. Usetril bys mi tim cas. Jinak se mej fajn. Lenka

*

Ale pak se začalo dít cosi divného. Ne se sítí. S námi!!!

*

Palubní deník, hvězdné datum 10.22 21. 6. 2000 A je TO tu. Ono něco, na co se psychicky připravují kosmonauti v náročných kursech. To, co jsem jako student psychologie zkoumal ve štole v Tišnově - před patnácti? dvanácti? lety... Ted to zažívám na vlastní kůži a je to krajně nepříjemné: Totiž stres z veřejné izolace. Na to, aby tenhle měsíční experiment běžel, aby se nám podařilo otestovat možnosti Matrix i lidské psychiky maximálně integrované do sítě, aby to nebylo trapné a samoúčelné, prostě musím sedět na bedně a komunikovat. Makat čtrnáct šestnáct hodin denně... Ano, milí diváci, to, jak se povaluji a kouřím jointy, to je krajně vyčerpávající a tvůrčí práce, protože jak vždycky na chvilku vstanu a jdu si pinkat do počítače, tak tím pinkáním nepinkám pornostránky, ale napíšu dvě normostránky - pro Reflex, pro deník, pak vyřídím maily, mezitím zvoní telefon mobilsoukr, pak pevná, pak mobilprac a je čas připojit se na chat a stáhnout, co o experimentu soudí (chatují) lidé, a tak si jdu zase dát kafe, protože jsem sice dneska vstal s Bohdanou

v půl osmé, ale pak tu byl fotograf z Blesku - Blesk píše o www.nekoukat.cz, bulvár píše o síti! Ježišmarjá, ono se to daří, přes tuhle šílenost se daří z "pohraničí" Internetu udělat téma pro Blesk, ale je to celé... Jděte si pustit počítač, do kamery vám to řeknu, protože teď, když píšu tyhle řádky, mne od stropu snímá kamera č. 1 a zleva máme dvojku, pořád, pořád, pořád, a za chvíli bude poledne a já ještě nevstal od compu, a to mi navíc chybí text do deníku a chat jsem nekontroloval... Je to běžný stres z přetížení. Naše mozky ještě neumějí být součástí sítě. Učíme se to a je to pro nás nesmírná zátěž.

*

Tento text je jen prvním hlášením. Deník několikrát denně doplňuji. Vidět jsme právě teď na www.nekoukat.cz. Bohdana sedí vedle mne, jedna kamera nad námi, občas přijde mail z robota, který povzbudí. Ale ty kamery tu pořád jsou. Co si o nás právě povídají lidé, které nemáme nikdy šanci vidět? Třeba tohle: normalek: Teda, to tady nikdo nezil s zenskou v jednom byte den za dnem? .....&&...: ze by cvakal zubama? ja mam blbej vobraz.... wojta: hergot, neco cvaka, ale asi na nas kali .....&&...: budeme ho k tomu muset nejak prinitit ! ;-)) wojta: No tak, co je, JXD, chatujes nebo ne? thebeast: jeee ikss deee> Proc s tou zenskou nekomunikujes? (ticha domacnost :) .....&&...: jxd: je slyset, jenom kdyz pracujes !! ;-)) normalek: je treba hodit hlasku na seznamku a bude jich tady hafo, holcicek s copanky...;-)) .....&&...: tak uka ceduli, Jirko !! ;-)) Jeanne: No nazdar, tady je to samej chlap. Vy mezi sebe ženský neberete ? thebeast: jxd: cece, ani nejsi na sracky, aaaaale jaa jo :) severacek: Machroval v zavináci .....&&...: to existuje ? ;-)) severacek: Jirko, ukaž nám tu ceduli "ŠUKÁM"! .....&&...: ten jxd tam snad pracuje, nebo co...;-)?

Můj život v cyber prostoru, zachytil Petr Jedinák

**

Zdroj: show.iDNES.cz
Datum vydání: 11.8.2006
Autor: MF DNES, **Michal Nanoru**

[Přidat do exportu](#) | [tisk zprávy](#) | [export do RTF](#) | [export do HTML](#) | [export do DBF](#)

Kéž by se tak Futureheads rozpadli!

Dotaz ani tak nestojí "Kam jít po postpunkem pomazaných kytarovkách?" – přestože se vždycky najde dost pitomců, co někde budou ještě zvyšovat přebytek téhle už od začátku falešné otázky.

Najde se i dost naivů odmítajících přijmout, že vývoj populární hudby je asi tak podobně skutečný jako Rukopis zelenohorský. Otázka totiž zní: "Co s kytarovkami teď, když už je tu máme a už jich máme plný

zuby?" Zvlášť trýznivou se stává v případech, kde nejen zmizelo cool momentum a energie (re)startu, ale ani ta alba sama už nestojí za místo na harddisku.

Futureheads byli už na předloňském debutu hodně podezřelí, protože je všichni dávali do košíku spolu s Bloc Party, Franz Ferdinand a Kaiser Chiefs a oni tam nevypadali, jako by vypadli z akvária, ačkoli z něj opravdu vypadli. Melancholie kapajícího kohoutku (za chvíli k nesnesení), rytmické a lehké kytary, odsekávané taneční rytmy, tleskání. Ale vokály jak v 60's popu je ze scény vytrhávaly.

Chlapecké kostelní sbory, backvokály s "na na na" a backvokály, při kterých jsem bez sentimentu vzpomínal na kánon v hodinách hudební výchovy, harmonie průzračné. Postpunk pravidelný, narýsovaný, postpunk rozparcelovaný jak nejjednodušší sudoku. Na krcích těch kytar si nebylo těžké představit kravaty s odznakem školy, i když s plackou The Cure a Jam.

Celkově to bylo slabý už tenkrát, ale díky těm úchylně vrstveným vokálům se našly výjimečné zajímavosti. A teď je to podruhé, podklady jsou ještě fádňejší a falzety se táhnou za nimi jak smrad ve dvě ráno na Nový rok.

Futureheads už jsou zpátky v akváriu a přes tu vodu a to sklo je ten zpěvák tak daleko, že se vám vůbec nechce ani snažit o kontakt. Jestli se nám po téhle recenzi Futureheads rozpadnou, pak splnila svůj účel. Jestli máte nějakou petici za eutanazii, sem s propiskou.

FUTUREHEADS: News & Tributes

stopáž 39:04, vydala firma 679

http://show.idnes.cz/kez-by-se-tak-fut....asp?c=A060810_195141_show_recenze_mgb

**

Zdroj: show.iDNES.cz
Datum vydání: 28.4.2006
Autor: **Michal Nanoru** (šéfredaktor časopisu Živel)

[Přidat do exportu](#) | [tisk zprávy](#) | [export do RTF](#) | [export do HTML](#) | [export do DBF](#)

Horké stereo sny Priessnitzů

Z kopce jde kapela, padá soumrak. Jeden se opozdil, otáčí se, kapela se ohlíží za ním, on ji dobíhá. A jdou. Priessnitz a jejich Stereo.

Nejdřív vás ta kytara sere – jiný výraz proti sentimentu není; filmového melodramatu se zapadajícím

sluncem na strništi máte v TV dost. Pak to ale všechno začne (do sebe) zapadat. Ta deska je vyrovnaná. Hlukové stěny přehrazují rozteklost; songy, co se nelitují, třískají do těch patetických.

A celé to funguje dohromady, s čičuričkami inter a outer skladeb, zvukem, celkový koncept s kruhovou – textovou i hudební – kompozicí alba. Úsečnost vedle stop vyprázdňenosti, floutkovství vedle poučenosti, poslední kytarovky/Strokes vedle československé/kotlíku, víc než polovina písní o smrti vedle radosti ze života.

Východ vedle Západu, černá vedle bílé, jin vedle jang. Až tak. Nebelovsky jedovatý Bál vedle hořkosladkých Střepů, diktující OUT (co je nejvíc IN) vedle ztracené Cesty, nepochybný Anděl vedle vystlané Larisy.

V Jezeře, se zvukem jak rezavým drátem kolem traverzy na břehu, jednom z těch Švejdíkových vytržení, se to všechno potkává, naprosto doopravdy a zas to potvrzuje pěšinku desky. Bude doceněna.

Švejdík tu zpívá jinak – různě! A stejně jako Kružíkova kytara je někdy upovídaný (to bude fandý bavit), ale častěji přece jen neberou zajatce (cením já). Pořád slyšíte "cesta" a "řeka", ale teď už to nebude jen Jeseník, bude to rozprostřené od Londýna přes Karlštejn po Himálaj. Sedmá deska, za deset let jistě nejlepší.

Stíny se jim prodlužují, už nestraší kolem werewoly, ale uvnitř mají to svoje kubrickovské Shining. Prodávají horké sny, ale taky "to znám, to umím". Skoky se nedají čekat, ale kroky tam jsou. Kapela nejde z kopce, dorazila na náhorní plošinu. Jo, a zítra Priessnitz křtí Stereo a natáčejí DVD v jesenickém kulturáku Pentagon.

PRIESSNITZ - Stereo

Escape/EMI, délka CD 44:29

Hodnocení iDNES:

http://show.idnes.cz/horke-stereo-sny-....asp?c=A060428_113825_show_recenze_kot

**

Zdroj: reflex.cz
Datum vydání: 14.1.2006
Autor: **Michal Nanoru**

[Přidat do exportu](#) | [tisk zprávy](#) | [export do RTF](#) | [export do HTML](#) | [export do DBF](#)

Co vás na Harvardu nenaučí

"Když se to lidem líbí, koupěj si to. A aby věděli, jestli se jim to líbí, musíte to k nim dostat. Takhle jednoduché to je." Sedíte na RED BULL MUSIC ACADEMY v Seattlu zaboření v gauči a říkáte si, že se ti mladí, perspektivní lidé topící se v okolních pohovkách aspoň nebudou zdržovat psaním stočtyřicetistránkové diplomky o moci hudebního průmyslu, aby došli k závěru, jaký tu Sway, nastupující třiaadvacetiletá hvězda londýnského undergroundu, odrapuje ve třech větách. Cítíte se osvěženi. Necítíte se jako marketing.

Thajky vojížděj černocho v bílý košili. Santa s králičím ocáskem si za chvíli odvede oslizláka na záchod. Je deset minut po druhé, většina barů podle zákona zavřela. V Mantře na Pioneer Square, tj. na seattleském Staromáku, to začíná sexuálně žít. Zničehonic je tu dvojnásob lidí. Vysokou blondýnu šimrá bílé chmýří lemů červených šortek v místech, kde se dotýkají stehna a síťované punčochy, do kterých byste nechytli nic menšího než tuňáka. Do korzetu na ne zrovna utajených prsou jí něco huhlá obrýlený vometať v košili od pyžama. Nejspíš: "Santa je děvka." Čtyři thajské prostitutky si popotahují kraťásky z dětského oddělení a tulí se do solárních jamek svých pasáků nebo kunčoftů. Přestože je nás asi osm a pořád ještě jsme v přesile, vyklízíme pole. Vypadneme na ulici, ale někdo volá: "Zachraňte dýdžeje!" Vracíme se pro něj. Vynášíme ho od pultu do shuttlu.

Ten večer hrál v Mantře pražský DJ Nailer svůj akademický set. Pro deset lidí včetně dvou fanynek s odhaleným pupkem a řetězy kolem pasu, jež dokonce tančily a opakovaně po mně chtěly Nailerovo CD. Včetně italského houseového producenta Marka Passaraniho, kterého si Nailer vybral coby tutora. Včetně člověka, z něhož je na mých fotkách jen kapuce, takže musí být z detroitských Underground Resistance. Včetně hvězd v dřevěné vykládané podlaze, co asi i svou zašlostí měly připomínat Chodník slávy v LA. Docela se jim to dařilo.

GENERACE STRATOCASTRO

O DJ Nailerovi aka Ondřeji Hlaváčkovi jste nejspíš nikdy neslyšeli, přestože jako člen uskupení s drzým názvem London Underground a Machine Funck objíždí zhusta celou republiku. Přestože byl na titulce třístatisícového deníku Seattle Times. Jako český participant (tak se říká "studentům") každoročního workshopu elektronické hudby, který začal před osmi ročníky v Berlíně a od té doby objel tři kontinenty. Nailer zrovna večeří. Ptám se ho na lidi na gaučích kolem, s notebooky s povinným wifi na klíně, s fasovanými mp3telefony. Nejsou ověšený slucháčkama a foťáčkama a iPodama. Nevypadaj' jako Jirka Korn. Neletěj do vesmíru na předváděčku časopisu Stuff. Nebrali by si na to trička od HM a košile Stüssy. Semišky Adidas. Castrovské čepice. Háčkované kulichy s kšiltem. Úpravné dready. Nová, globální generace někde mezi undergroundem a schopností se uživit. Kosmopolitní, kolaborativní, otevřená, oblečená neoblečená, učesaná neučesaná. Rozdávají placky a samolepky svých projektů. Tlachají v rádiovém studiu a odkládají pivo, než jdou ven na cígo. Skrz knihami zastavěnou výlohu akademické lobby pozoruju hloučky kuřáků na 4th Avenue na hranici seattleského downtownu a Belltownu. Fin s losem na mikíně si všechny kreslí a dělá z toho komiks.

Nailer dožvývá. "Drum'n'bass, Mexičan, Cesar." "Minimál, Ital, Daniele." "Experimental, Holanďanka, Emma." Je třeba vědět, že při otázce na třetí osobu tu dostáváte odpověď zásadně ve formátu styl, země, jméno. Takových trojjediností je tu třicet. Všichni mají v puse balené cígo nebo o něco větší burrito ze společného pekáče. Všichni mají po ruce Red Bull, protože prostě do devíti sedí ve studiích a na přednáškách, pak shuttlem na party, pak většinou zas do studií, tam třeba do sedmi do rána a v deset už jsou zase zpátky.

SCI-FI UŽ NA ZEMI

V přednáškové místnosti výjimečně nepraskají foťáčky a neběží kamery. Za stolem sedí pět typů, někdo je tam od pouštění tracků, někdo od vtípků, Mad Mike káže. Když na ně namíříte, přetáhnou si kapuci. "Když se stavíš před svou hudbu, je to, jako bys stál před reprákem. Když stojíš před reprákem, tvoje hudba není slyšet." Je jim ke čtyřiceti a hudba je pro ně ještě pořád politická, je to práce pro neighbourhood -ukazujete dětem, že mohou dělat něco jiného než střílet sousedy, že TV a běžné rádio nejsou všechno. Ve svém mládežnickém baseballovém týmu dětem zdůrazňují, že nemají poslouchat reklamu a nemají dodržovat segregaci - že mají hrát různé styly z různých míst, různých ras, z různých ideologických zázemí ... Mluví o detroitském technu a o Bohu. "Protože v Detroitu potřebuješ spirit, aby ses mohl postavit zlu, nějakou sílu, která tě posílí, aby ses mohl postavit drsnejm hochům, abys mohl nějak přežít, a ne s hlavou v prdeli, musíš mít něco víc, co tě přesahuje, protože jako jedinec nejsi nic." Jsou to Underground Resistance, legendy Detroit techna. Mad Mike má jako jediný v Seattlu termokošili. "Motherfuckas přiletěj na planetu a zajmou motherfuckas," vysvětluje svůj vztah ke sci-fi. "To je pro mě realita. To je pro mě, jako když nějaký motherfuckas přijeli do Afriky a zotročili jiný motherfuckas." Pro mě je po dvou hodinách apokalyptickým sci-fi planeta Detroit.

TO VÁS NAUČÍ

Před Beatty Bookstorem, jehož výloha kamufluje akademii, mě odchytne pán. "Už jsem se několikrát chtěl podívat na ty knížky, ale vždycky bylo zavřeno nebo tam byla nějaká soukromá akce, můžete mi to vysvětlit?" Říkám, že ty knihy ve výloze jsou jen takový design, že to je hudební akademie, workshop, kam přijedou hudebníci, dýdžejové a producenti z celého světa. Moc to nechápe. Nakukuje dovnitř. "Ti lidé opravdu vypadají jako nějakí módní návrháři," říká.

"Adresu akademie nezveřejňujeme, abychom pak nemuseli veřejnosti říkat, že tam nesmí. Chceme zachovat intimitu mezi lektory a participanty. Aby se komunikace mezi nimi mohla rozvíjet na neformální a uvolněné bázi a docházelo k výměně, která je cílem akademie, nemůže být dům v obležení fanoušků," říká mi Many Ameri, jeden ze tří organizátorů akce, medvídek z Mnichova. Myslel jsem, že to vymysleli proto, že jsme v Seattlu a Severozápad USA je pověstný svými kavárnami a knihkupectvími. "Ne, ta stylizace vznikala na základě opravdového knihkupectví. Ten nápis na výloze je pravý. A jeden z vybraných malířů kreslí jen ptáky. A mezi jestřáby a orly, co nám dodal, jsme našli i sovy. Jednu jsme pověsili nad ty knihy

jako symbol moudrosti. Takovej vtípek." Zvlášť mě baví číst názvy knih v souvislosti s akademií. Advertising in Action, Economy in Technology, Race and Racism: A Comparative Perspective, Moments Together, The Littles Go Exploring nebo What They Don't Teach You At Harvard Business School. Těžká symbolika. "A jelikož pořád padají, vždycky je tam vrací někdo jiný, a tak se ty, které vypíchnu, pořád mění."

TO JE SYMPATICKÉ

Seattle se už jedenáct let snaží překonat kocovinu ze sebevraždy Kurta Cobaina. Třeba i pomníkem dobrému rodákovi Jimimu Hendrixovi. Many má vždycky řešení: "Krist Novoselic, basák Nirvany, se zastavil, je to pár dní, několik lekcí šlo tím směrem ... Ale nám šlo o to, uznat hudbu, kterou tu dělají dnes. Všichni tu hledali příležitost to ukázat. To je pro akademii velmi plodná půda -přesně tohle my můžeme udělat. Přivést spoustu lidí z celého světa, kteří jaksí zažívají zkušenost, jaká jim možná změní život a která je na sto procent spojená s tím městem. Takže z nich se stanou velvyslanci toho města, stejně jako se stanou velvyslanci našeho projektu." A Red Bullu. Na stejném principu jsou postaveny studentské výměny. Je to nejlepší investice do budoucna, pohostit nadějně lidi.

Z minilednice vytahuju další plechovku odpovědnou za to vše. Krom ní, loga na zdi v přednáškovém sále a jména akce ani stopy po tom, kdo to všechno platí. To je sympatické. Marketingová strategie Red Bullu je specifická. Nedělá tiskovou reklamu. Nahrazuje to chytrým, tj. nenásilným PR, jež vždy upřednostňuje akci před vyřváváním jména, její "vedlejší účinky" jsou vždy očividnější než promo. I tady jednají s cílovou skupinou, které by se zaručeně zvednul kýbl, kdyby měla přijet do lesklé stříbro-modré konstrukce s logem přes tři patra. Tihle lidé mohli klidně být v Seattlu už před šesti lety na demonstracích proti WTO.

Až na to, že organizátoři přišli pozdě s bookingem klubů, takže na ně v silné koncertní sezóně často zbyly jen podniky a publika jako Mantra, letos všechno vyšlo.

Vytáhnou na Manyho svoje německý slovo Gesamtkunstwerk. Komplexní akce, která má dimenze marketingu, architektury, módy, designu, výtvarného umění a samozřejmě hudební rozměr. Ale taky sociální a politickou proporci - zapojení místních, výchovu k otevřenosti. To v Česku zatím normální není. Buď děláte charitu, nebo obchod. A lidi si nechají klidně nastříkat logo na čelo. "Jediné, co je třeba, je najít lidi, kteří se nebojí, nechtějí dělat kompromisy. Na kulturní scéně západní Evropy se to po značkách vyžaduje. Pokud se značky nebudou chovat odpovědně, nenajdou cestu, jak tyhle lidi oslovit, ti je k sobě nepustí. A značky je potřebují. Rozdíl mezi akademií a podobnými iniciativami je v tom, že ony stále dělají kompromisy mezi příslušností k určité scéně a snahou potěšit obchodního ředitele. Scény v Česku nebo Polsku chtějí něco dělat, ale nemají peníze, takže potřebují značky. To staví značky do pozice, kde si mohou diktovat."

Ve střední Evropě si zatím lidé neuvědomují, že brandy musí poslouchat je, stačí se jim postavit. Pak značky začnou hledat cesty, jak se udělat zajímavými a důvěryhodnými. "Pokud chce brand vstoupit do styku s touhle kulturou, musí to být na sto procent správně. Nebo na sto padesát, protože lidi jsou velmi skeptičtí. Když to uděláte správně a budete to dělat dost dlouho, lidé vám začnou věřit. Jednou to zkurvíte a jste navždy ztraceni. Většina do toho jde tak na šedesát procent, což je chvíli cool a pak z toho začne

čouhat ten komerční aspekt. A v tom je podle mě největší přínos akademie -ukazuje, že je to možné dělat i takhle, říká, věříme v to, co děláme. Je to mezinárodní záležitost, jež vytváří tlak na ostatní značky. Aby si udělaly své domácí úkoly a udělaly je správně." Tak tu sedíme v domě pronajatém od právníka Pearl Jam, na pět týdnů rekonstruovaném, vyzdobeném a spravovaném místními a iniciovaném a obývaném návštěvníky, pochvalujeme si, jaká je ten Red Bull dobrá značka, že dělá takové hezké věci. McDonald's rádi nemáme, protože ten si myslí, že nás odbude dětským koutkem. Účel akce je tím pro nás -najatého novináře a manažera - splněn, můžeme dom. Akorát se nám nechce.

BOHATÝM DÁVAT

Abyste se příští rok dostali zdarma na 14 dní do Austrálie, musíte vyplnit dotazník a přiložit svůj mix nebo tvorbu. Neporadím, co odpovědět na otázku, jak byste popsali to, co děláte, své babičce, ale v kolonce pět desek, které si vezmete na Měsíc, zkuste nesegregovat. "Známe program a musíme najít lidi, co k němu budou vnímaví a bude je zajímat. Myslíme, že je důležité být vystaven mnoha různým pohledům a hudebním stylům, a tak musíme najít lidi, kteří si myslí totéž. Myslíme si, že by mezi lidmi během kreativního procesu měla probíhat intenzivní výměna, a tak musíme najít lidi, které by to bavilo. Hledáš lidi, co jsou otevřené mysli, jsou zvědaví na to, jak pracují ostatní, jak fungují jiné hudební styly. Abychom tohle byli schopni zajistit, potřebujeme nejen vstřícnou kulturu a intimní a pohodlné prostředí, ale také lidi, kteří to přijmou, chtějí to a mají kapacitu to dělat." Jak tohle můžete poznat z formuláře a CD? "Byl bys překvapen. Když přijedou, je až děsivé, jak blízko jsou tomu, cos viděl v dotazníku." Není divu, že musím svůj anketní průzkum rychle skončit pro informační naplnění. Po dvou týdnech brainwashingu všichni jen opakují to, čím začala Singapurka Debbie aka house DJ Second Mouse. "Úžasný, tolik lidí z tolika různých zázemí, všichni talentovaní, kultivovaní, se tu sejde ... je to kouzelné. Nemohu ani jmenovat nejlepší moment nebo lektora, protože v každé chvíli se tu každý učí od každého."

Jediný problém s tímhle konceptem je tedy v tom, že učí otevřenosti už otevřené a obohacuje už bohaté. Ale to bychom po značkách chtěli už fakt hodně.

PARTY + PROTEST

Se dvěma černochoy klepu kosu před klubem Trinity. Nechtějí nás pustit v mikínách s kapucí. "Moje oblečení jsem já, to je útok na mě samotného," říká jeden. Můžu kapuci schovat, ale chci podpořit protest. Za půl hodiny to vzdáváme. Je tři čtvrtě na dvě a už nám nenalejou. Kolem třetí už připomíná kuchyň participantského hotelu Ace metro ve špičce. Párečky obsadily rohy, sedí na stolcích s toastery a varnými konvicemi mezi nohama. Minimál objímá Houserku. Všichni se třou jak kapři v kádi. Electronica tančí s Kerrim Chandlerem a bere si číslo na Experimentála. Steve Spacek si nasazuje sobí parůžky, které všem nakoupila Disko. MC zvedá ruce nad hlavu. Všichni tančí na breakbeat, který hraje partička kolem dýdžeje britského rádia BBC 1Xtra Benjiho B. Torsten vystartoval vyřadit z provozu požární čidlo, rozdrážděné několika American Spirits. Novinář balancuje na stole a fotí si kérku press managerky, jež se o něj tuhle noc

už nepostará, a skončí na hotelu s bubeníkem místních staříků Posies, Damien Jurado a Fastbacks.

Nejlepší mezinárodní tábor mládeže končí. Dojetí, kam se podíváš.

<http://www.reflex.cz/Clanek22390.html>